

21.10.2025

dnro 140/03.01.00/2025

Kirsti Kähärä
Tuula Kock

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan 21.10.2025 klo 10 kirjallinen asiantuntijalausunto.

Asiantuntijalausunto asiassa Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. HE 118/2025 vp

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikossa mainitussa asiassa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia, asevelvollisuuslakia, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia ja oppilas - ja opiskelijahuoltolakia. Keskeinen ehdotus on, että terveydenhuoltolain säännöksiä muutetaan siten, että laissa ei enää säädetä tarkoista ajankohdista, jolloin terveystarkastukset on toteutettava, vaan terveystarkastusten ajankohdista ja sisällöstä säädetään jatkossa asetuksessa. Ehdotetulla asetuksella säädettävät määrät vastaisivat neuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten osalta voimassa olevaa sääntelyä (pois lukien suun terveydenhuolto), mutta sisällöllisesti terveystarkastuksia uudistettaisiin.

Lisäksi esityksessä oppivelvollisuusikäisten opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta. Kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastus muutetaan tarpeen mukaan tehtäväksi, kuten jo nykyisin toimitaan korkeakouluopiskelijoiden kohdalla. Lisäksi esityksessä ehdotetaan käyttöön otettavaksi sähköinen terveystarkastus koskien opiskeluterveydenhuoltoa ja palvelukelpoisuuden arvioinnin ennakkotarkastusta.

Esityksessä luovutaan erillisestä Puolustusvoimien hyvinvointialueelle maksamasta korvauksesta liittyen ennakkoterveystarkastuksiin ja lääkäri työvoiman antamiseen kutsuntoihin. Kokonaisuus rahoitetaan osana hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta. Keskeisissä ehdotuksissa olevaa sanamuotoa on hyvä tarkentaa, koska se voi johtaa käsitykseen, että hyvinvointialueen ei tarvitsisi osoittaa lääkäri työvoimaa lainkaan enää kutsuntoihin.

Esityksen tavoitteena on ollut keventää yksityiskohtaista säätelyä koskien neuvola- koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tarkastuksia. Tämän toteutus jää tässä vaiheessa vielä epäselväksi. Hyvinvointialueen talouteen ei ole vaikutusta neuvola- ja kouluterveydenhuollon tarkastusten muutoksilla, koska muutokset liittyvät ajankohtiin ja tarkastusten sisältöihin, mutta eivät määriin. Suun terveydenhuollon muutokset on arvioitu kustannusneutraaleiksi. Suun terveydenhuollon tarkastuksissa on hyödynnetty moniammatillista näkökulmaa. Esityksessä ei kuitenkaan huomioida koulu- ja opiskeluterveydenhuollon osalta moniammatillista näkökulmaa siinä, että lääkäriresurssi olisi voitu kohdentaa osittain tarveharkintaisesti tuoreiden tutkimushavaintojen mukaisena. Lääkäriresurssin kohdentamisen tarveharkinnan mahdollistaminen olisi edistänyt mahdollisuutta siirtää resursseja varhaiseen puuttumiseen, panostaa tarkastusten vaikuttavuuteen sekä niiden lasten ja nuorten tukemiseen, joilla on havaittu laajoja haasteita.

Opiskeluterveydenhuollon tarkastusten ja kutsuntojen ennakkotarkastusten yhdistäminen on kannatettava asia. Hyvillä suhtautuu kuitenkin varauksellisesti luonnoksessa esitettyyn 9,8 miljoonan euron julkisen talouden säästöihin, koska useilla hyvinvointialueilla tarkastukset on jo nykyisinkin yhdistetty. Muutos kohdentuu myös hyvinvointialueille eri tavalla riippuen aiemmasta toimintatavasta. Hyvinvointialueen tehtävä seurata opiskeluterveydenhuollossa ennakkoterveystarkastusten toteutumista aiempaa itsenäisemmin lisää myös hallinnollisia tehtäviä. Lisäksi kustannuksia tulee lisäämään uuden toimintamallin vaatima koulutus sekä se, että palveluskelpoisuuden arviointi koskee jatkossa koko ikäluokkaa.

Sähköisen terveystarkastuksen on arvioitu edellyttävän valtiontasoista toteutusta, mikä on hyvä asia. Sähköisen terveystarkastuksen toteuttamisessa ja jatkokehittämisessä tulee huomioida hyvinvointialueiden erilaiset terveystarkastusjärjestelmät ja niihin mahdollisesti tarvittavat integraatiot, arkistoituminen, tietojen siirtyminen sekä tietoteknisten ratkaisujen vaatimat kustannukset. Esitysluonnoksen mukaan hyvinvointialue toimii sähköisen terveystarkastuksen rekisterin pitäjänä.

Sähköisen terveystarkastuksen käyttöönotto tulee vaatimaan hyvinvointialueilla laajaa koulutusta ja palveluprosessien uudelleen suunnittelua. Ohjeistukset ja yhteistyökäytännöt tulee päivittää ehdotetun uuden asetuksen mukaisiksi.

Yhteenvetona Hyvil toteaa, että hyvinvointialueille jäävä joustovara lausuttavana olevien säädösmuutosten perusteella jää pieneksi, jolloin erityisen tuen tarpeessa olevien tarpeet uhkaavat jäädä edelleen vaille riittävää huomiota. Opiskeluterveydenhuollon ja kutsuntatarkastusten yhdistäminen on hyvä ja tarpeellinen muutos ehdotukseen liittyvistä haasteista huolimatta. Sähköisen terveystarkastuksen toteuttaminen, käyttö sekä kustannusten kohdentuminen jäävät vielä kokonaisuudessaan epäselväksi. Palveluskelpoisuuden arvioinnin laajentaminen koskemaan koko ikäluokkaa on laajentuva ja uusi tehtävä ja samalla ollaan poistamassa puolustusvoimien maksama korvaus hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitusmalli ei takaa sitä, että rahoitus kohdentuisi niille alueille, joissa kutsuntojen ennakkotarkastukset tehdään. Hyvinvointialueille on taattava laajeneviin tehtäviin täysimääräinen rahoitus. Rahoituksessa tulee huomioida myös vaaditut tietotekniset ratkaisut ja henkilöstön koulutus.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Kirsti Kähärä, asiantuntijalääkäri

Tuula Kock, asiantuntijalääkäri

Jakelu

Sosiaali- ja terveystieteiden
Kirjaamo Hyvil